

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti

vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

VSEBINA 9. ZVEZKA.

Naš novi papež Pij X.	252.
Papeža Leona XIII. poslednji blagoslov frančiškanskemu redu	261.
Podoba Bogu posvečene zlasti redovne osebe.	
X. pogl. O ponižnosti, v kateri se mora redovna oseba vaditi.	262.
Življenje sv. Frančiška, popisano od treh njegovih tovarišev.	
VI. pogl. Kako je ušel preganjanju očeta in svojih domačih.	264.
Nekaj črtic s slovenskega misijona na Nemškem. (Dalje.)	267.
P. Gelazij Rojko. (podoba)	274.
P. Gelazij Rojko, mašnik 1. reda sv. Frančiška (Konec)	275.
Oporoka P. Gelazija Rojka	275.
Spomini na moje romanje v Sv. Deželo. 3. V Kairi	280.
Drobtinice. V skušnjavi.	286.
Bodi hvaležen, ker si se rodil v sv. katoliški veri.	287.
Priporočilo v molitev	287.
Zahvala za vslišano molitev	288.
Odgovori našim dopisnikom in prijatelom	288.

V GORICI
Hilarijanska tiskarna
1903.

O učenju naše knjižne slovenščine v začetnih
in višjih učiliših.
(Dalje.)

Romanski jeziki so nekedaj vsi imeli velarni *l*; nekateri ga imajo še zdaj. O tem naj se primeri: Johan Storm, *Englische Philologie*. 2. Aufl. Leipzig, Reisland, 1896. Tu se navaja na str. 66. južno-ital. *a u t r u*, špan. *o t r o*, portug. *a u t r o* (za *a l t r o*), vse to je moglo nastati le iz *a l t r o*. Še zdaj zveni, kakor terdi Storm, it. *l* n. pr. v *b e l l o* v primeri s franc. *b e l l e* nekoliko velarno. V portugalsščini pa je popolni *l* do današnjega dne ohranjen, tako, da se *a l t o* od *a u t o* komaj razloči; v *a l t o*, kakor v *p o s s i v e l* je slišal Storm razločno velarni *l*. Glede stare francoščine imamo neposrednje poročilo o taki izreki iz 13. stoletja; v nekem spisu, naslovljenem „*Orthographia Gallica*“, je brati o primerih kakor *a l t r e*: „*ipsa l* debet quasi *u* pronunciar*i*.“ Vsled take izreke je iz starofr. *b e l*, *b e a l*, *b e a l t e t* sedanje: *b e a u*, *b e a u t é*, iz *c h e v a l s* sedanje: *c h e v e a u x*. V današnji francoščini je dift. *au* asimiliran v *o*, v novi proven-saljščini pa je *au* ohranjen: *c h i v a o u*, izreci: *č i v á u* ali *c i v á u* (*cheval*). — Da je nekedaj tudi furlanščina imela *l*, bi se smelo sklepati n. pr. iz besede *v é s c u l* za it. *v e s c o v o*; iz *v*, ki je moral biti na koncu bilabialjen, je mogel nastati neposredno le *l*, in še le iz tega sedanji navadni *l*.

Germaniskim jezikom nadalje velarni *l* tudi ni neznan; kako bi se sicer v holandski in škotski izreki *l* na koncu in pred soglasniki *u* ali *w* spreminjal? prim. hol. *k o u d*, *g o u d*, skot. *c o w d*, *g o w d* za n. kalt, Gold. V hol. *w e l*, skot. *w e l l* je *l* ohranjen; izgovarja se tu in tam: *w e l*. Tudi angleški *l* se jako bliža velarnemu. Storm piše str. 139; Ich, wie die meisten Nicht-Engländer, finde, dass das englische *l* namentlich nach Vokal in derselben Silbe z. B. in *w e l l* einen entschiedenen gutturalen oder besser velaren Klang hat, obgleich es im Vergleich mit dem russischen und polnischen *l* in *s t o l* nur halb velar genannt werden kann. In Gegenwart eines Polen liess ich einst einen Engländer das Wort *b i l l* aussprechen; der Pole rief aus: „das ist ja polnisch!“ Er glaubte das poln. *b y l* zu hören.“ — Angleški fonetik Sweet sicer noče priznati niti podobnosti angleškega *l* z ruskim *л*. „Aber nicht nur Russen, sondern auch andere Europäer z. B. Skandinavier (wie Vilh. Thomsen, Jespersen), Deutsche (Viotor, Trautmann, Beyer), Franzosen (Passy), Portugiesen (Vianna) finden dieselbe Ähnlichkeit. Mir klingt das slaw. *l* wie ein sehr übertriebenes engl. *l* in *w e l l*; der eng'sche Velarlaut ist am meisten im Auslaut nach kurzen Vokalen bemerkbar. Das engl. *l* entfernt sich vom gewöhnlichen europäischen *l* in derselben Richtung wie das slawische, nur nicht so weit. — Viotor, *Elemente der Phonetik des Deutschen, Englischen und Französischen*, Leipzig, Reisland, 1898, piše str. 214: „englisches *l* wird alveolar, und zwar mit konkaver Senkung der Vorderzunge, gebildet, womit eine gutturale Hebung der Hinterzunge in Verbindung steht. Hiedurch erhält das *l* einen dunklen Klang, der besonders im Auslaut vernehmlich ist.“ — Angleškemu in holandskemu *l* blizu enak glas ima tudi danščina v jutlanski izreki, n. pr. v *f á l k*

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XX. tečaj.

— V Gorici 1903 —

9. zvezek.

NAŠ NOVI PAPEŽ

PIJ X.

To je bilo lansko jesen, dne 7. oktobra proti večeru. Na ljubi naši Kostanjevici sta stala predstojnika samostana z nekaterimi drugimi patri pred cerkvijo, opazovaje, kedaj se prikaže po bregu gori pričakovani visoki gospod sè svojim spremstvom. Napovedan je bil namreč beneški patrijarh, kardinalj Sarto, ki je bil tiste dni gost patrov jezuitov v Gorici. Vreme je bilo oblačno, že nekoliko hladno, in ko je začelo tudi precej močno deževati, smo se morali vmekniti pod streho, v cerkev. Mej tem so prišli štirje gospodje gori po bregu, peš, z razpetimi dežniki v rokah, in skoraj nenadoma so vstopili v cerkev, preden smo bili prav pripravljeni. Patrijarh je bil mej njimi lahko spoznati na prvi pogled, dasiravno je bil preprosto oblečen, malo različno od ostalih. „Veličastna, papeška postava!“ si je mislil pisavec teh verstic. In podoben vtisek je naredila

prikazen patrijarhova pač tudi na druge zbrane sobrate. Kako ga tudi ne bi bila? Mislite si moža krepke, ravne rasti, ne prevelike, ne premajhine; lepih, že čisto belih, pa še gostih las; obličja polnega, resno-prijaznega, naravnost častitljivega, vedenja dostojnega, mirno plemenitega; mislite si sploh res vzvišeno osebnost, kakeršni se človek vsaj sperva le z nekakim svetim strahom bliža. Tak je stal tedaj pred nami beneški patrijarh, kardinalj Jožef Sarto.

Vstopivšemu v spremstvu dveh svojih beneških duhovnikov in enega tukajšnjih patrov jezuitov smo mu berž pri cerkvenih vratih zaporedoma poljubili roko ter ga tako sprejeli s tiho spoštljivostjo.

Pred velikim oljtarjem je bil pripravljen z erdečim pregernjen klečalnik, kjer je patrijarh s kratko molitvijo počastil sv. Rešno Telo. Spremljevalci in mi smo pokleknili mej tem po cerkvenih klopeh. Po molitvi je kardinalj sè spremljevalci nekoliko ogledal našo prijazno cerkvico, zlasti podobe po oboku in stenah, slikane pred blizu 20 leti na stroške rajne zdaj pod cerkvijo počivajoče grofinje Šambordove. Samostanska predstojnika sta podajala potrebna pojasnila.

Na to smo spremili visokega obiskovavca v grobišče pod cerkvijo, kjer so shranjeni telesni ostanki ravno omenjene grofinje in grofa Šamborda, njegove sestre vojvodinje paremske, francoskega kralja Karla X., njegovega sinu Ludvika XIX. in snahe Marije Terezija, hčere Marije Antonijete. Ogledavši na kratko prostor in noter stoječe kerste je patrijarh začel na glas moliti „*De profundis*“ za duše kraljevih mertvih in ostali smo molili za njim.

Izpod cerkve sta peljala samostanska predstojnika patrijarha in njegove spremljevalce na vert, ki ga pa v dežju ni bilo mogoče natančniše ogledati. Šli smo torej naravnost v samostan. Notri je patrijarh pogledal najprej v molitevnico (kor), potem nekoliko po hodišču in naposled v obednico, kjer je v prijaznem pogovoru blagovolil tudi nekoliko posediti. Ponudila se je njemu in spremljevalcem po stari gostoljubni navadi kupica vina; vender ga je visoki gospod komaj pokusil.

Mej tem se je po naredbi predstojnikovi vsa naša precej velika redovna družina (blizu 40 oseb) zbrala v cerkvi.

in predstojnik je patrijarhu izrazil željo in prošnjo, da bi odhajaje blagovolil vsem zbranim podeliti sveti blagoslov. Šli smo torej zopet v cerkev, kjer je patrijarh pomolil in podelil blagoslov. Na to se je poslovil z besedami, ketere je izgovoril na glas, da smo ga mogli vsi slišati: „Me commendo orationibus vestris“ (se priporočim vašim molitvam). Ko je odhajal proti vratam, so mu še mnogi roko poljubili in za naš samostan znameniti dogodek je bil minil. Stopivši iz cerkve so odperli gospodje dežnike in patrijarh, kardinalj Sarto, se svojimi tremi spremljevalci je odišel po bregu dolu v mesto, peš, kakor je prišel.

Kedo bi bil tedaj mislil, da bo prav ta kardinalj, preden mine leto dni, sedel na stolu sv. Petra v Rimu s trojno krono papeško na glavi? In vender je tako. Prav tisti kardinalj Sarto je dandanašnji naš sveti oče papež Pij X., znan zdaj vže vesoljnemu svetu tako po svojem prikupljivem, častitljivem obličju, kakor tudi po svojem vedno delavnem, za božjo čast in ljudski blager vedno vnetem dosedanjem življenju.

Tudi vi, dragi bravci, vem da že poznate svetega očeta Pija X. in lahko bi stavil, da se vam je prikupil na prvi pogled. Njegovih podob boste tudi še videli sto in sto. Opomniti pa moramo, da ga perve, ki jih razširjujejo časopisi, kažejo pač za dvajset let mlajšega kakor je zdaj v resnici. Tudi, kar prinašajo časopisi o njegovem dosedanjem življenju, ni vse popolnoma jasno in zanesljivo. Ali ker se na vsak način spodobi, da se tudi v „Cvetju“ nekoliko opiše, storimo to, derže se tega, kar smo našli.

Sveti oče Pij X. je rojen 2. junija 1835 v vasi Rijeze (*Riese*) v Treviški škofiji na Beneškem. Rijeze ni tako majhin kraj; ob zadnji štetvi je imel, če je res, kar je pisal neki goriški list, 4258 prebivavcev. Leži pa okoli 7 kilometrov (poldrugo uro hoda) od mesta Kasteljfranko (*Castelfranco Veneto*).

Oče Pija X., Janez Kerstnik, je bil menda rokodelec, pozneje občinski obhodnik, ki je zaslužil po dvajsetico na dan. Vmerl pa je zgodaj, zapustivši svoji ženi Margareti skerb za obilo družino. Sedanji papež je bil najstariši mej osmero otroci. Pri svetem kerstu so mu dali ime Jožef. Mlajši brat mu je bil Andželo; zdaj je poštni činovnik

v Gracijah pri Mantovi. Sester sta imela šest. Perva, Terezija, je zdaj omožena z riježanskim gostilničarjem Parolinom; druga, Roza, in poslednji dve, Marija in Ana, so bile pri patrijarhu v Benetkah; tretja, Antonija, ima nekega krojača v Saljcanu, četrta, Lucija, pa cerkovnika saljcanskega, Boskina. Za vse te otroke je morala vboga mati po smerti moža sama skrbeti. In preživila jih je obdelovaje dve njivici in prizadevaje si ko mojškra prislužiti denarcev za največe potrebe. Tako dobri materi so bili otroci z veliko ljubeznijo vdani. Vmerla je pred 9 leti.

V šolo je hodil Jožef Sarto najprej v svojem domačem kraju, pozneje v bližnjem mestu Kasteljfranko, kamer je od doma hodil v nižjo gimnazijo. Višje gimnazijske razrede je obiskoval v Padovi, kjer mu je rojak njegov, tedanji beneški patrijarh, preskerbel prostor v semenišču. Tudi bogoslovja se je učil menda v Padovi, v nekih listih smo našli, da tudi v Trevizu in celo v Paviji, pa zlasti poslednje ne vemo ali ni morda pomota.

18. septembra 1858 je prejel Jožef Sarto zakrament mašniškega posvečenja.

Svojo prvo duhovniško službo je opravljal v kraju imenovanem Tombolo, kjer je bil kapelan bolehnega župnika, ki ga je moral večinoma nadomeščati.

Od tam je prišel leta 1867 ko župnik v Saljcan (*Salzano*), ki je znamenitiši kraj nekako v sredi mej Mestre in Kamposampiero.

Leta 1875 pa si ga je škof treviški izvolil za kancelarija ter mu podelil kanonikat svoje škofijske cerkve. Tam je ščasoma postal primicerij*) kapitulja, in menda tudi generalni vikarij škofov in po škofovi smerti kapiteljski vikarij.

V tem času je opravljal z veliko pohvalo še razne druge cerkvene službe ter si sploh mnogo prizadeval za vsestransko izobrazbo duhovščine in povzdigo tamkajšnje škofije.

Pa tudi zunaj domače škofije njegova velika zmožnost

*) «Primicerius» (to je «primus in cera», prvi na voščeni tabli) pomeni najprej pervega mej enakimi v kaki službi, potem pa zlasti pervega mej kanoniki, odštevši vender prošta in dekana, torej pervega za njima.

in nenavadna gorečnost ni mogla ostati dolgo časa neznana; zaslovela je celo v Rim in papež Leon XIII. je imenoval izvrstnega kanonika treviškega leta 1884 za škofa v Mantovi. Posvetil ga je kardinalj Parokki, ki je bil sam rojen Mantovanec.

V Mantovi je škof Sarto skozi devet let z nevgasljivo gorečnostjo delal zlasti za povzdigo bogoslovskih študij, zboljšanje cerkvenega petja in prerojenje duhovniškega duha. Ko škof v Mantovi je vstopil, kaker beremo v nekem tretjerednem listu, tudi v tretji red sv. Frančiška.

Čez devet let ga je izbral Leon XIII. za kardinalja (l. 1893) in tri dni nato za nadškofa in patrijarha beneškega.

V Benetkah je ostal do zadnjih dni letošnjega julija, do časa, ko je odešel v Rim v konklave, kjer je bil na dan sv. Dominika (4. avg.) izvoljen za naslednika Leona XIII., namestnika Kristusovega na zemlji.

In kaker je prejšnjega meseca julija ves svet žaloval za Leonom XIII., tako se zdaj, meseca avgusta, ves svet veseli njegovega naslednika Pija X., od keterega se vsem zaupanjem pričakuje mnogo, mnogo dobrega, ne samo za katoliško cerkev, temuč za vesoljno človeštvo.

In mi se spominjamo besed, ki nam jih je rekel v slovo 7. oktobra lanskega leta, ter prosimo Boga, naj mu da srečno doseči namene, ki jih ima ž njim v bláger človeštva, v poveličanje svojega kraljestva na zemlji!

Papeža Leona XIII.

poslednji blagoslov frančiškanskemu redu.

Dne 14. julija, na praznik sv. Bonaventure, ki ga je nekdaj ko škof v Perudžiji praznoval v samostanu na gori Aljverni, je papež Leon XIII. dal poklicati k svoji smertni postelji kardinalja Jožefa Kalasancija Vives y Tuto, reda kapucinskega, kardinalja, ki ga je posebno ljubil, hoteč od njega prejeti blagoslov tretjega reda za svojo poslednjo uro. Sveti oče je se zgledno pobožnostjo sam molil pred blagoslovom očitno spoved in njegov spovednik, ki je bil pričujoč, monsijor Pifferi, je molil ž njim,

in kardinalj mu je ginjen podelil sveti blagoslov. In nato je kardinalj sam pokleknil poleg postelje papeževe in ponižno prosil svetega očeta za vesoljni red serafinski in vse njegove veje, torej za prvi, drugi in tretji red svetega Frančiška, poslednji apostoljski blagoslov velikega papeža Leona XIII. In sveti oče je s težavo, pa večkrat vzdignil desno roko in sè slabim glasom izrekel besedo *Benedico*. To je poslednji slovesni blagoslov vmirajočega papeža redu, katerega ud je bil, katerega je tudi tako posebno ljubil.

Šest dni nato, 20. julija popoldne, ko so otroci sv. Frančiška opravljali cerkvene molitve za osmino sv. Bonaventure, je velika duša Leona XIII. zapustila to solzno dolino, da sprejeta v večna prebivališča prejme svoje obilno plačilo pri Bogu, kjer ne bo nehala prositi za vesoljno katoliško cerkev in posebej blagoslavljati tudi red svetega očeta Frančiška.

Podoba Bogu posvečene zlasti redovne osebe.

P. A. M.

X. POGLAVJE.

O ponižnosti, v kateri se mora redovna oseba vedno vaditi.

Ponižnost ne obstoji v tem, da nosi redovna oseba priprosto in vbožno obleko in na zunanje ne kaže nečimernosti, sicer bi bilo večina redovnih oseb ponižnih. Ponižnost tudi ne obstoji v besedah, sicer bi ne bila ta čednost tako redka, kaker je. Najde se mnogo redovnic, ki govore besede ponižnosti, ali te besede vender le razodevajo samoljubje. Glej o tem dokaz!

Take osebe razodevajo sicer svoje slabosti, v samostanu priznavajo svoje pogoške; kaker hitro jih pa ketera sestra poniža, keder vidijo, da se jih prezira ali kaj slabega o njih govori, postanejo nemirne, jokajo kot otroci očitno ali v kakem kotu, živahno se zagovarjajo, njih serce se napolni z meržnjo do takih oseb, ketere bi morale le še bolj ljubiti, ke bi bile ponižne.

Ali ni bilo vse to le priložnost, vaditi se v ponižnosti? Voljno bi bile morale sprejeti poniževanje ali pa reči sè sv. Frančiškon Sal.: „Prizanašajo mi, ker me ne poznajo. Ke bi pa vedeli vse moje slabosti, bi morali še več govoriti o meni, kot govore“.

Pobožna duša! Govori malo o ponižnosti, iz strahu, da ne bi se svojim govorjenjem le spoštovanja pri drugih iskala.

Ponižnost obstoji v tem, da človek samega sebe visoko ne ceni. Ponižnost je spoznanje samega sebe, sebe pa ne pozna, kedor ni ponižen. Sebe tako malo ceni, da se ne boš mislila vredno, od drugih spoštovana biti. Ponižaj se pod vse druge sestre, da, pod največje grešnike, ter misli, ke bi oni prejemale tolike milosti, bi Bogu bolj zvesto služili kot ti. Pri vsakem poniževanju in pri vseh krivicah, ki se ti zgode, reci sama sebi: „Delajo z menoj, kakor zaslužim; jaz pa zaslužim le grajo in zaničevanje“. Ali mar nimamo vzroka dovolj ponižni biti kot ljudje, kot kristjani in kot redovne osebe? Kaj pa je človek, kaj ima, kaj zasluži, kaj premore sam iz sebe? Iz nič smo vstvarjeni; kar imamo dobrega, za to moramo le Boga zahvaliti: zaslužili smo že večkrat pekel; brez milosti ne moremo nobenega dobrega dela za nebesa storiti.

Ali nam kristjanom ni rečeno, da se Bog prevzetnim zoperstavlja in le ponižnim svoje milosti deli? Ali nam ne zapoveduje Kristus, da se od njega učimo ponižni biti?

Stopila si v redovni stan; ali se nisi s tem zavezala, ponižno živeti? Ali te ne uči ponižnosti priprosta obleka, katero nosiš, vbožna celica, v kateri prebivaš, navadna hrana, katero vživaš?

Ako hočeš živeti po svojem poklicu, živi v ponižnosti. Bodi ponižna v vsem; v mislih, v besedah, v vsem svojem obnašanju. Ker pa po besedah sv. Bernarda poniževanje pelje k ponižnosti, ne boj se poniževanja. Sprejmi ga s poterpežljivostjo, da, z ljubeznijo, in zahvali Boga zanj. To je dragoceni denar, s katerim si nebesa kupiš. Govori s prerokom: „Gospod, dobro mi je, da si me ponižal“. Pobožna duša! ako hočeš, da poniževanje, zopernosti, nasprotovanja, pikre besede, ostri vkazi, opravljanje in obrekovanje, ne bo skalilo tvojega dušnega miru, ti povem zato neki pripomoček.

V svojih mislih se verzi pod noge svojim sestram; misli si, da bi pekel moral biti tvoje prebivališče: spoznaj, da moreš vkljub svojim grehom prebivati mej svetimi dušami; spominjaj se, da si dekla in nevesta božja, nevesta tistega, ki je bil z osramotenjem nasičen; ne pozabi nikedar, da velja posebno redovnim osebam nauk: „Ljubi pozabljena, zaničevana in z nogami poteptana biti“.

Redovna oseba, ki je polna tacega duha, ne bo iskala časti, visoke službe, spoštovanja ali sploh kaj nečimernega.

Taka redovna oseba je velik zaklad v samostanu. Vsem je v spodbudo in živa pridiga čednosti.

Ljuba duša, koliker manjši boš v svojih očeh, toliko veči boš v očeh božjih. S toliko večo častjo boš v nebesih povišana, koliker bolj se boš na svetu ponižala.

Ljubi torej in vadi se v ponižnosti. Koliker bolj boš napredovala v ponižnosti, toliko bolj boš rastla v vsaki drugi čednosti. Skerbi za popolno ponižnost, hiti od ene stopnje do druge. O teh stopnjah ponižnosti te hočem nadalje podučiti.

Življenje sv. Frančiška,

pisano od treh njegovih tovarišev, kateri so nekedaj ž njim občevali.

VI. POGLAVJE.

Kako je ušel preganjanju očeta in svojih domačih, prebivajoč pri duhovniku sv. Damijana, v katerega okno je bil vergel denar.

Razveseljen torej od rečene prikazni in nagovora križanega prekrižajoč se s znamenjem sv. križa, vstane, zajaha konja, vzeme sukna raznih barev, ter gre v mesto, po imenu Folinj. Tukaj proda konja in vse kar je sebo prinesel ter se hitro verne k cerkvi sv. Damijana, kjer najde vbozega duhovnika, kateremu poljubivši roko sè živo vero in pobožnostjo, da ves denar, katerega je imel sabo, ter mu po versti pove svoj namen.

Duhovnik pa, osupnjen in začuden zaradi njegovega naglega spreobrnjenja, ni hotel kaj tacega verovati; in misleč, da ga ima za norca, ni hotel pri sebi obderžati denarja. On je pa stanovitno terdil in si prizadeval, da bi mu veroval, ter je še bolj prosil duhovnika, da bi smel pri njemu ostati. Naposled se je duhovnik vdal, da naj ostane pri njemu ali iz straha pred stariši, ni hotel denarja vzeti, ki ga je pa, pravi zaničevavec denarja, vergel v neko okno, in s tem pokazal, da ga ceni kaker prah.

Mej tem, ko se je on tam vstavil, je njegov oče skerbno preiskaval in poprašaval, kaj se je z njegovim sinom zgodilo, in

slišavši, da je tako spremenjen v rečenem kraju, žalosten in nemiren pokliče prijatelje in sosedo, ter hitro teče k njemu. Ali on, mladi vitez Kristusov, je slišavši grožnje preganjavcev, ušel jezi očetovi, ko je zvedel da imajo priti, ter se skril v neko jamo ali špiljo, katero si je bil pripravil v ta namen, in tam je ostal en cel mesec.

O tej jami je vedel en sam iz njegove družine; in tukaj je Frančišek na skrivaj jedel, ako mu je kaj prinesel, in neprehoma objokan molil, da bi ga Gospod rešil hudega preganjanja in mu goreča želje izpolnil.

V tako goreči molitvi, postu in jokanju, ni on nič zaupal na svojo spretnost in moč, mariveč stavljal v Boga vse svoje upanje; Bog ga je pa, da si je v temi ostal, vendar obliil z nepopisljivo radostjo in razsvetlil s čudno svetlobo. Od tod je on ves vnet zapustil jamo in se hitro in veselo napotil proti Asizu.

Oborožen s zaupanjem v Kristusa in goreči ljubezni božje ter obsojajoč svojo lenobo in svoj prazni strah, se očitno izpostavi rokam in vdarcem preganjavcev.

Ko so ga zagledali tisti, kateri so ga poznali, so ga osorno kregali in kričali nanj, češ da je neumen, norec; in ko je šel po tergu, so nanj blato in kamenje lučali. Videvši ga spremenjenega, in od trenja telesa potertega, so vse, kar je delal, pripisovali opešanosti in norosti. Ali vitez Kristusov je šel kakor bi vsega tega ne slišal svojo pot in ne potert ali spremenjen od nobene krivice je le Boga hvalil.

Ko se je pa ta glas o njemu razširil po tergih in ulicah mesta, je naposled prišel tudi do očeta. Ko je torej ta slišal od sosedov, kaj se ž njim godi, ga gre precej iskat, ne, da bi ga rešil, temuč da bi ga vbil. Brez obenega pomiselka, teče ko volk nad ovco, ter ga z osornim in besnim pogledom brez usmiljenja zgrabi in domov vleče, kjer ga za več dni verže v temno ječo in si prizadeva z groženjem in tepenjem ga vpogniti k posvetnim ničemernostim.

On pa se ni dal omečiti z besedami, niti s pretenjem ali tepenjem vtruditi, temveč poterpežljivo je vse to prenašal in se zmirom bolj pripravnega in bolj krepkega delal, da svoj sveti namen doseže. Ker je pa njegov oče moral iti od doma, je ostala ž njim sama njegova mati, ki, nasprotna moževemu počenjanju, začne sladko in prikupljivo govoriti svojemu sinu. Ker ji pa ni bilo mogoče od svetega namena ga odverniti, se ga je vsmilila,

ter ga vezi rešila in prostega pustila oditi. Na to se je on, zahvalivši se vsegamogočnemu Bogu, vrnil tja, kjer je bil prej, ter je v večji prostosti, kakor skušen v skušnjavah hudih duhov in izurjen po tem, kar so ga skušnjave učile, iz krivice slobodniši in velikodušniši prišel.

Mej tem se verne oče, in ker ni našel sinu doma, je grehe nakladaje, svojo ženo jako zmirjal. Na to hiti k palači občine, kjer se pred mestnimi predstojniki pritoži čez svojega sinu, in zahteva, da mu poverne denar, keterega mu je bil od doma vzel. Mestni predstojniki, videvši ga tako vznemirjenega, so precej Frančiška poklicali pred se ali pozvali po biriču. Ali, on je biriču odgovoril, da je po milosti božji prost, ter da nima s predstojniki nič opraviti, ker je služabnik samega najvikšega Boga.

Predstojniki, ne hote delati mu sile, so očetu odgovorili: „Ker je služabnik božji, ni več pod našo oblastjo.“ Ko je torej oče videl, da mu predstojniki nič ne pomagajo, ga je šel tožiti pred škofa mesta. Previdni in modri škof pa ga vljudno pokliče pred se, da se opraviči na tožbo očetovo. Frančišek odgovori poslancu: „Pred gospoda škofa bom prišel, ker je oče in gospodar duš.“

Pride torej k škofu, kateri ga z velikim veseljem sprejme. Škof mu reče: „Tvoj oče je jako hud in razdražen nate; zato, ako hočeš Bogu služiti, poverni mu denar, ki ga imaš, ker je morda krivičen in noče Bog, da bi ga obrnil za cerkveno porabo zavoljo grehov tvojega očeta, kateri se bo, ko prejme denar, potolažil. Zaupaj torej, sin, v Boga, bodi hraber in ne boj se, ker bo on tvoj pomočnik, in bo za delo svoje cerkve, kjer bo treba, obilo preskerbel.“

Na to je mož božji vesel vstal, in oserčen od škofovih besed, je pred njega prinesel denar in rekel: „Gospod, jaz hočem z veseljem poverniti ne le denar njegov, temuč tudi oblačila“. In vstopivši v izbo škofovo je slekel oblačila, del denar na obleko in prišel vun nag pred škofa, očeta in druge, kateri so bili tam, ter je rekel: „Poslušajte vsi in zapomnite si dobro, do zdaj sem klical Petra Bernardona svojega očeta; ali ker sem sklenil služiti Bogu, mu vernem denar, zavolj keterega je bil razdražen in tudi vsa oblačila, katera sem od njegovih reči imel. In zdaj hočem reči: Oče naš, kateri si v nebesih, ne: oče Peter Bernardonov“.

Videlo se je pa takrat, da je mož božji nosil na golem pod barvano obleko spokorno srajco.

Od velike bolečine in jeze užgan je vstal torej oče in vzel denar in vsa oblačila.

In ko je to domov nesel, so se pričujoči nanj razserdili, ker ni sinu pustil obene obleke; in milo se jim je storilo nad Frančiškom in so se razjokali nad njim hudo.

Škof je pa skerbno pazeč na duha moža božjega in občudovaje njegovo gorečnost in stanovitnost, objel ga in sè svojim plaščem pokril.

On je namreč očitno spoznal, da se je vse to godilo po božji volji in priznal, da je v vsem, kar je videl, ne majhina skrivnost. Zato je tudi on za naprej bil njegov pomočnik z opominjevanjem in tolaženjem ter ga je vodil z ljubeznjivostjo.

P. H. R.

Nekaj čertic sè slovenskega misijona na Nemškem.

(Dalje).

P. S. Z.

Imenitniša društva, ko dosedaj imenovana, so razni redovi. Vtegnil bi sicer kedo misliti, da v protestantovski državi ni najti redovnika, toda motil bi se. Katoliška cerkev ima svoje redovnike po celem svetu. Res je, da je svetna oblast za časa kulturnega boja vse redovnike iz Vestfalije in Renske provincije, kaker tudi od drugod, pregnala in jim vzela samostane sè vsem, kar so imeli; toda pojdi sedaj v starodavna mesta Kolin, Minster, Paderborn, našel boš tam, če ne povsod kapucinov in družih redovnikov, pa vsaj frančiškane; stopi v velikansko trgovsko v verskem oziru zelo hladno mesto Frankobrod ob Menu, srečal boš lahko kapucine in frančiškanke; oglej cesarski Berlin, moderno velemesto, videl boš dominikance in šolske brate, in če greš še dalje, dobil boš tudi nekaj redemptoristov, sploh vse redove in verska društva razen jezuitov. In če želiš videti tudi te, poišči jih in slišal boš posamezne s pridiznice ali se boš lahko z njimi posvetoval tudi v spovednici.

V krajih, kjer prebivajo naši Slovenci, sem izmej vseh redovnikov našel največ frančiškanov. Njihova zelo obširna in

cvetoča provincija, ki se imenuje saksonska provincija sv. Križa, obsega Rensko deželo in celo Vestfalijo. Pred malo časom je pripadalo k nji tudi nekaj samostanov v Šleziji in celo v daljni Braziliji. Te so sedaj ločili, kaker pri nas hervaško od kranjske redovne okrajine. Govori se, da bo tudi sedaj obstoječa saksonska provincija še dalje razdeljena v rensko in vestfaljsko, ker šteje še vedno okoli trideset samostanov. Glavni sedež ima sedaj v Diseljdorfu (Düsseldorf), ki je za Kolinom eno največih mest v Renski deželi.

Potoma sem obiskal več samostanov na avstrijskih tleh, kaker v Beljaku, Inomostu, Solnogradu, Pragi, Polznu, Lincu, na Dunaju, pa tudi zunaj domače države sem našel najljubeznivše sprejeme in postrežbo v več samostanih. Izmej vseh sem se v Monakovem najbolj domačega čutil, kaker mi je sploh najbolj vgajal bavarskega naroda značaj. Zli se mi, da imajo Bavarci neko neprisiljeno, odkritoserčno prijaznost, ki jim prihaja naravnost iz serca in človeka nehotе nase vleče. mej tem ko se drugod opaža povsod več ali manj vojaške napetosti.

Pa tudi v saksonski provinci sem našel povsod v sobratih najljubeznivše prijatelje. Vsega skupaj sem bil v sedmih samostanih te provincije, v nekaterih tudi po večkrat, kaker v Diseljdorfu, Kolinu, Dorstenu, posebno pa v Dortmundu. Vsakikrat sem vzel sè seboj najlepše spomine na odkritoserčno prijaznost sobratov v tujini. Če sem imel odpotovati na daljšo pot, nisem smel nikedar prazen oditi iz samostana; povsod je predstojnik skerbel, da sem vzel vse potrebno na pot, da nisem hodil lačen in žejen okoli. Kako dobro de tujcu prijazen sprejem in odkrita gostoljubnost, to ve gotovo dobro tisti, ki je bil v taki potrebi. Gostoljubnost je bila samostanom že od nekedaj lastna in s ponosom smem reči, da jo je frančiškanski red ohranil v prvotni obliki in lepi ljubezni povsod, kjer se je obdržal pravi duh redovnega življenja.

Veselje in britkost mi napolnjuje serce, keder mislim na sobrate ob mogočnem Renu in po vestfaljski planjavi. Veselje, ker veje v samostanih pravi duh vbožnega sv. očeta Frančiška; britkost v spominu na nedavne čase, ko so ravno tam padali na sobrate najmočnejši in najbolj krivični vdarci kulturnega boja, vdarci, ki so izvabili marisketero solzo iz nedolžnih oči pregnanih in globoko vžalili serca pravico ljubečih katoliških Vestfaljcev. Pri nekem župniku sem bral popisovanje kulturnega

boja, kjer omenja pisatelj mej drugim tudi, kako so pregnali frančiškane iz raznih samostanov. Ko je prišla svetna oblast v pađerbornski samostan, so ljudje trumoma derli za njo, potegovali se za ljubljene menihe, vperli se policiji, siloma zaperli vrata in le tolažeče besede samostanskega predstojnika so jih toliko vmirile, da niso z lastno kervijo branili redovnikov proti preganjavcem. Patri so šli iz svojega domovja, ljudstvo jih je pa jokaje spremljalo po potu in jim pri zadnjem: „Hvaljen bodi J. Kr.“ glasno klicalo: „Na veke! — Na svidenje!“ Enako ali podobno se je godilo tudi po družih samostanih. Frančiškani so se pokorni svetni oblasti ločili od svojih samostanov, zapustili so vse, le ljudstvo jim je še vedno ostalo pri sercu; pa tudi v sercih naroda ni vgasnila ljubezen do njih. Bivali so mnogi v Holandiji, v Belgiji, na Bavarskem, mnogi so se preselili čez morje v daljno Brazilijo; toda ko se je začel kazati sad kulturnega boja in je cvetla in zorela hudobija brezbožnosti, spozuali so tudi nasprotniki dobrote, ki so prihajale od pregnanih duhovnikov in redovnikov, sami preganjavci so jih želeli zopet nazaj. Prej ko v desetih letih je bila žalost spremenjena v veselje, pravica je zmaga krivico. Zgodovina bo pričala še poznim rodovom, kako kratko pot je imela brezbožnost kulturnega boja in kako slavno zmaga je mogočna roka Gospodova nad hudobnimi naklepi sveta, kako more Bog iz hudega dobro izvesti in kako zvesto štiti on v vsaki sili vse, ki vanj zaupajo. Bismark z mnogimi svojimi pomagači že trohni v zemlji, na njihovih grobovih pa vstajajo kaker iz tal mnogoštevilne cerkve in novi samostani. Neki gospod mi je rekel pri pogovoru o teh bojih proti cerkvi: „Bismark sam ni vedel, koliko je s kulturnim bojem cerkvi koristil“. Da, hotel jo je vničiti, pa jo je okrepil, hotel zatreti, pa jo je oživil. Modrost sveta je Bogu nespamet. O koliko se jih je že zaganjalo v skalo sv. kat. cerkve! Toda vsi so škodovali le sebi, cerkvi pa nehote koristili. Tako je bilo, je in bo. Bismark in njegovi priverženci si gotovo niso domišljevali, da bodo pregnani duhovniki in redovniki še kedaj prišli v mogočno Prusijo, čez nekoliko let jih je moral gledati sam, kako se vračajo in če bi živel sedaj, videl bi, da šteje Vestfalija in Renska dežela več katoličanov, več redovnikov, več samostanov ko pred preganjanjem. On je obračal in prevračal, Bog je pa obrnil, obrnil na svojo stran in prevern timer s tovariši vred.

Ravno v tem času grade nov samostan frančiškani v Esenu;

v Dorstenu, kjer so bili pregnani, bo skorej dogetovljeno mogočno samostansko poslopje; v Dortmundu so ravnokar vse zidanje doveršili. Poysođ so sinove sv. Frančiška goreči katoličani radi in z veseljem podpirali in jih še vedno podpirajo. V Dortmundu, ki je največe mesto Vestfalije, po veri večinoma protestantsko, pomišljenju zelo socijaljistiško, po oberti industrijsko, po upravi in zidanju moderno, v tem mestu bi človek mislil, da za frančiškane ni prostora. In vender imajo tam zelo lep, nov samostan s krasno gotiško cerkvijo in dovolj obširnim vertom. Lani na dan sv. Antona Padovanskega so cerkev posvetili, letos pa še v samostanu vse potrebno doveršili. Zidali so vse z miloščino. Neki posestnik jim je daroval za cerkev, samostan in vert prostorno zemljišče, ki je bilo vredno v mestu z blizu 200.000 prebivalci ali pa še več, gotovo mnogo tisočakov. Drugi so pomagali z bogatimi zneski za to ali ono potrebo; neketeri so darovali okna, drugi vrata, tretji hišno oprayo, četerti so prevzeli skerb za olepšavo cerkve, za zvon, tlak itd. V dobrih treh letih so zgradili mogočno in lepo poslopje ter postavili veličasten spominik, ki brez napisov in gerbov jasno priča, kako so vestfaljski katoličani v Dortmundu in okolici radodarnega serca, kako ljubijo vbožne sinove sv. Frančiška. To nam spričuje tudi sledeča dogodba. Lani so v tem samostanu nekaj popravljali v malem zvoniku verh strehe. Kladivo vdari parkrat na eno stran zvona, ljudje zunaj so postali pozorni; čez nekaj časa se vdarci ponovijo brez namena. Ljudje poslušajo, kaj je, in mnogi mislijo, da bratje zvonijo v sili, da so brez jedi; hitro pošlje pek več hlebov kruha, mesar nekaj mesa za prvo silo z obljubo, da kmalu vse drugo potrebno sledi. — Naj pristavim tu še to-le: Ko sem v tem mestu nekega dne čakal na voz električne železnice, da se odpeljem na kolodvor, ki je od samostana precej oddaljen, pristopi mladenič, me lepo pozdravi in prosi, naj vstopim z njim, da bo on za me plačal vožnji listek. — Na nekem drugem kolodvoru me je letošnje binkošti povabil neki železniški sprevodnik na čašo piva, češ da je toplo in v vročini človeka žeja. — Vse to samo na sebi ni nič posebnega, a vender kaže dovolj, kako radi imajo Vestfaljci frančiškane. Tudi svetne oblasti jih spoštujejo in ljubijo. V Kolinu so jim napravili na cesti pred cerkvijo in samostanom asfaljni tlak na mestne stroške, da ni ropota in šuma, in vojaški boben in vsaka godba v bližini cerkve vtihne.

To spoštovanje in ljubezen do duhovnikov in redovnikov prihaja pri katoličanih iz pravega kerščanskega prepričanja, iz sv. vere same, povečuje je pa še delavnost in gorečnost in lepi zgledi, ketere vidi narod na njih. Tamošnji frančiškani nimajo nobene unanje šole, učijo le v domačih zavodih v Diseldorfu, Paderbornu in v Dorstenu, poleg pa še v Holandiji nekje, kjer imajo šolo za oblate t. j. dečke, ki hodijo v redovno šolo in se pozneje redovnemu stanu posvetijo. V zunanjih šolah nima tam gori noben redovnik ničesar opraviti. Razen vzdrževanja domačih šol (cele gimnazije in bogoslovja) imajo patri pa tudi mnogo opraviti v spovednici, na pridiznici in v domačih in tujih misijonih, verh tega pa hodijo mnogo tudi sosednim župnikom v pomoč, posebno za Poljake. Neketeri mladi duhovniki so šli in še navadno hodijo vsako leto na Poznanjsko učiti se poljščine. Toda velikemu številu Poljakov vender ne morejo biti kos, zato vabijo v pomoč frančiškane, katerih neketeri poljski jezik dobro govorijo, mnogi drugi, ki ga še ne znajo, se ga pa pridno učijo. Potreba jih sili, kaker nas, da se učimo italijanščine, nemščine in hervasčine. Misijonov so imeli že silno veliko. Skorej vedno je nekaj patrov zunaj samostana po misijonih, nekaj jih je pa tudi v tujih krajih mej neverniki, v Kini, posebno pa v Braziliji.

Čeravno pa imajo mnogo opraviti zunaj samostanov, vender zelo strogo živijo in se natančno deržijo hišnega reda. Preden kedo odide iz samostana, prosi blagoslova in isto stori pri predstojniku, ko se verne. Zjutraj se ob štirih oglasi zvon, ki jih kliče na kor k molitvi. Mej celim obedom in večerjo traja razen neketerih določenih dni molčanje. Potem gredo, kaker pri nas, skupno v cerkev počastiti Jezusa v najsvetejšem zakramentu. Navadno hodijo vsi vedno bosi, še celo decembra in januarja meseca sem našel mnoge brez nogavic.

Glede števila udov cele saksonske provincije ne morem ničesar gotovega povedati, ker se število več ali manj spreminja, posebno se je pa spremenilo v tem času, ko so več samostanov morali odstopiti Šleziji. Reklo se mi je, da šteje cela okrajina okoli trideset samostanov, v kateri biva blizu tristo patrov, ki so v pastirstvu in šolah ko lektorji; klerikov je blizu sto, za brate lajike pa ne vem niti približnega števila.

V aprilju sem bil v Kolinu skupaj z nekim mladim patrom iz Holandije, ki je bil takrat na potu v Kino s štirinajstimi drugimi mladimi patri. Lepa pomoč za misijone iz ene same provin-

cije! Na vprašanje koliko patrov šteje njihova okrajina, ki morenaenkrat petnajst mladih moči pogrešati, odgovori, da jih je v osmih samostanih 273 v pastirstvu, potem je 20 klerikov, ki so že mašniki, 20 novincev in več družih še neposvečenih klerikov ter nekaj bratov lajikov. Pred nekaj časom so imeli v enem samostanu osemdeset patrov, pa le deset bratov lajikov. Te številke zadosti pričajo, da frančiškanski red tudi v Holandiji lepo vspeva..

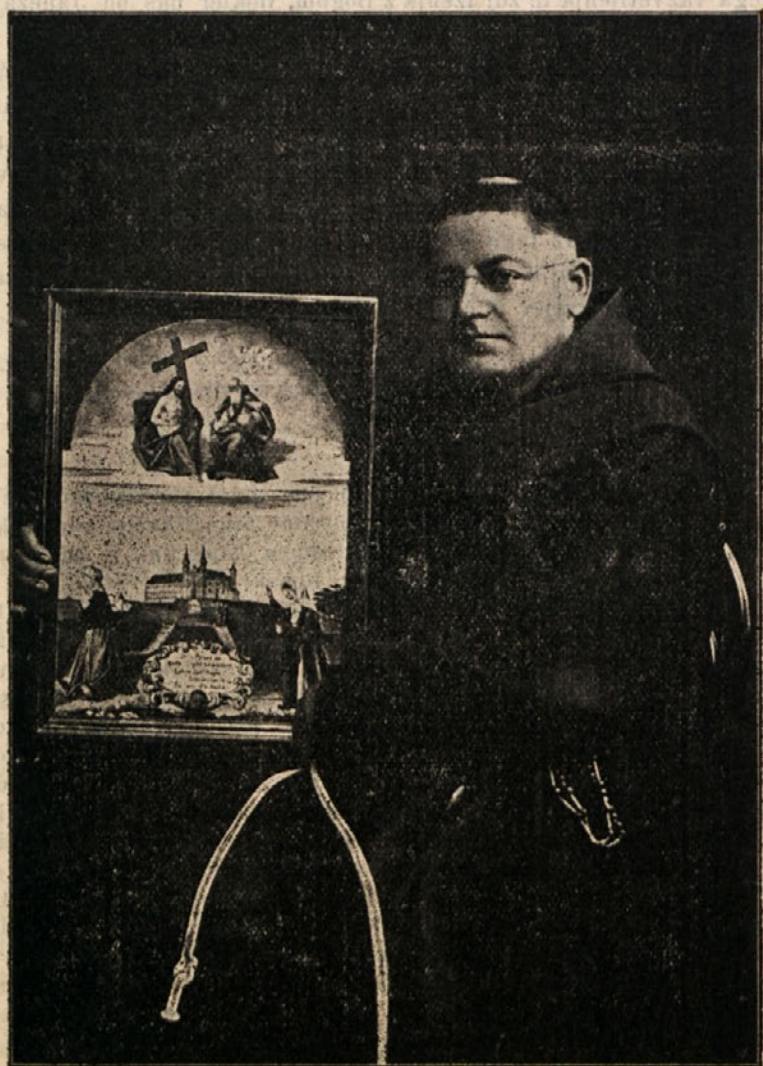
Odkod to razcvitanje? Odkod tolik božji blagoslov? Mislím, da temu mnogo pripomore natančno redovno življenje, ki rodi v sereih zunanjih ljudi spoštovanje in ljubezen do redovnikov in reda. Poleg tega moramo pa mnogo vpliva pripisovati dobremu kersčanskemu življenju v družinah, lepim zgledom, živemu verskemu prepričanju, dobrim šolani, spoštovanju do sv. cerkve, duhovnikov in redovnikov. Če v taki deželi, kjer vse to soglaša, Bog kliče tega ali onega v svojo posebno službo, v redovno življenje, imajo dobri stariši in vsi domači ta poklic za posebni božji blagoslov ter se radujejo nad to izredno milostjo. Tako dobivajo mladeniči doma ne zaprek, ampak spodbudo, v samostanu pa ono, po čemer je hrepenelo njih serce.

K sklepu še nekaj. Mnogi neprijatelji redovnikov vidijo, ali bolje si domišljajo, v redovnikih same lenuhe, ki le jedo in pijo, pa ničesar ne delajo. To je krivična sodba, gerdo obrekovanje. Dobrega in vestnega redovnika ne boš našel nigdar brez dela. V Dortmundu imajo v samostanu v spodnjih prostorih lastno kovačnico. Stopil sem notri in videl umetna ročna dela, razne ograje za cerkev in samostan, lepe cvetlice iz železa zvite, in razne druge stvari, o katerih je neki strokovnjak laskavo pohvalo izrekel. Čestital sem bratu lajiku, ki je vse to napravil, on pa odgovori: „Pervo je biti dober redovnik.“ — V Dorstenu, kjer zidajo novo samostansko poslopje, dela osem bratov mizarska dela. pet je pa kovačev. — V Diseldorfu imajo sredi veličanskega mesta frančiškani lepo cerkev s prostornim samostanom in obširn timerom. Pred nekaj časom so jim zaradi razširjevanja ulice namerjali podreti cerkev. Prišla je komisija cenit celo stavbo in pregledat vrednosti in dragocenosti v cerkvi. Veliki aljtar je rešil vse poslopje. Ta namreč predstavlja goro Kaljvarij. Nad kamenito aljtarno mizo se vzdiguje cela gora; na verhu je vsajen križ s podobo Kristusovo, na vsaki strani križa pa stoji šest oseb. katerih tri na levi predočujejo v fariz-jih pot greha, druge tri bliže križa predstavlja jo v stotniku, Magdalení in še eni osebi.

pot spoznanja in pokore; na desni prehajajo polagoma do vedno večega razvetljenja in združenja z Bogom, dokler nas od Janeza in Marije ne vleče pogled na Jezusa, ki je najvišja popolnost. Vse te osebe so zgodovinske iz sv. pisma in v vseh potezah tako natančno in umetno izdelane, da se zdi, ne narejene iz „terra cotta“, ampak kakor žive. Ta izvirni umotvor je bil cenjen 80.000 mark, cerkev zavoljo tega altarja ni bila poderta. In ves ta umotvor je delo sedaj že močno postarnega samostanskega lajika brata Hugona, kiparja. Iz tega se vidi, da samostani niso mesto brezdelnosti, in da iz njih umetnost ni izgnana, ampak se goji in še celo cvete razmeram krajev in časov in drugim okoliščinam primerno.*)

(*Dalje prih.*).

*) V dopolnjenje in natančnišo določbo spred povedanega bodi tu dostavljeno nekoliko o številu naših sobratov frančiškanov v nemških redovnih okrajinah. Ob letošnjem binškoštnem kapitelnju je imela saksoska redovna okrajina sv. Križa (v Renski deželi, Vestfaliji in na Saksonskim) 26 samostanov s 573 brati, mej njimi 187 mašniki in 110 kleriki. Turinška okrajina sv. Elizabete je imela 9 samostanov z 236 brati, mej njimi 71 mašniki in 71 kleriki. Bavarska okrajina 27 samostanov s 378 brati, mej njimi 110 mašniki in 26 kleriki. Šlezijška kustodija: 7 samostanov, bratov 101, mej njimi 41 mašnikov in 41 klerikov. Ves red je štel 16482 bratov, mej njimi 7572 mašnikov, 3304 klerikov. Za vesoljnega poglavarja reda je bil izvoljen na binškoštnem kapitelnju, kaker smo že povedali, Nemeč, p. Dionizij Schuler iz okrajine sv. Elizabete v Turingiji. On je bil do tedaj provincijal te okrajine ter je imel svoj sedež v častitljivem, prekrasno ležečem samostanu na Šmarni gori (Frauenberg) pri Fuljdi. Rojen je bil 22. aprilja 1854 v Šlatu pri Hehingu na Hoencolernskem. V red je vstopil 22. aprilja 1871 v ravno omenjenem samostanu, kjer je zveršil novicijat. Na to je študiral vsled pregnanstva po kulturnem boju v belgijskih samostanih filozofijo in teologijo in 21. septembra 1878 je bil posvečen za mašnika. Potem ko je delal v raznih samostanih na Francoskem in v Severni Ameriki, je bil leta 1898 v Fuljdi izvoljen za kustosa in ko je tedanji generalni minister p. Alojzij iz Parme kustodijo sv. Elizabete povzdignil v provincijo, je p. Dionizija imenoval za prvega provincijala. Od svojih sobratov dvakrat vnovič voljen je potem ostal provincijal, dokler je bil na generalnem kapitelnju izvoljen za vesoljnega predstojnika našega reda. On je 104. naslednik sv. očeta Frančiška.

P. Gelazij Rojko,

bivši samostanski predstojnik in župnijski upravitelj
pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah.

P. Gelazij Rojko,

mašnik 1. reda sv. Frančiška.

(Konec.)

Veliko dobrega je storil pokojni kot obče ljubljen spovednik ne le svetovnih vernikov ampak tudi duhovnikov. K njemu so prihajali s posebnim zaupanjem. Za tretji red sv. Frančiška je pridobil mnogo vernikov. Bil je tudi so-trudnik „Cvetja“. V 10. tečaju (1890—1) je popisal življenje p. Celestina Fošnerja.

Prosimo Boga, naj mu poverne ves njegov trud, njegovo gorečnost za zveličanje duš, z najobilnišim plačilom v nebesih !

L. 1890 je spisal svojo oporoko (testament). Iz nje razvidimo, kako pripravljen je bil na smert za vsak slučaj. H koncu življenja ga je zadel večkrat mertvoud. Zadnja leta sploh ni mogel iti iz celice. Kaker jetnik je terpel v dolgotrajni bolezni. V tem času je bil večkrat previden sè svetimi zakramenti. Ponovil je tudi svoje sv. obljube, kaker goreče želi v oporoki. Sv. obhajilo kot popotnico v večnost je mnogokrat prejel. Ravno v trenutku smerti pa ni bilo nikogar pri njem. Nepričakovano ga je zadela kap dne 25. avg. 1902. Nemotena od ljudi se je preselila njegova duša v večnost. Prišel mu je naproti kaker smemo upati, Jezus, keterega je v življenju izredno ljubil. Prišla mu je naproti Marija. Sv. Jožef in sv. angeli so mu stali na strani mesto ljudi. Vse to sklepamo iz njegove oporoke, katero hočemo tu navesti iz nemščine prestavljeno.

Oporoka P. Gelazija Rojka.

V imenu presv. Trojice, Boga Očeta, Sina in sv. Duha.
Amen.

Jaz P. Gelazij Rojko ne morem smerti uteči, niti vedeti svoje zadnje ure. Priznam, da sem pri popolni zavesti in imam popolno prostost. Vmreti hočem kot otrok svete,

rimskokatoliške, apostolske cerkve; spoznam jo kot svojo mater in gospo; izvun nje ni nobenega zveličanja. Verujem vse, kar veruje ona in zaveržem vse, kar zaverže ona. Odločno izjavljam pred nebom in zemljo, da nečem vmreti drugače kakor kot njen otrok ž njo v edinosti v veri, katero ona uči in zapoveduje.

Izrekam, da hočem vmreti v edinosti z rimskim sedežem in v pokorščini, katero je dolžen vsakeho papežu kot namestniku Jezusa Kristusa na zemlji, kot poglavarju cerkve, kot nasledniku sv. Petra, kot najvišjemu pastirju črede Jezusove.

Izrekam, da hočem vmreti v visokospoštovanem redu sv. očeta Frančiška Serafinskega, v keterega sem bil sprejet 19. sept. 1853. V njem sem se po triletni ostri skušnji v Bolzanu sè slovesnimi obljubami zavezal, potem ko sem poslal oporoko čez časno premoženje mojega očeta vč. g. Marku Glaserju. Ako ne bi bil zmožen v oni tako dragi uri moje smerti ponoviti obljube svojega reda, hočem to zdaj storiti za tisto uro, ki odloči vse. Zedinim se s tistim darovanjem, s katerim si se daroval nebeškemu Očetu ti sam, o moj Jezus, od prvega trenutka tvojega včlovečenja do smerti na križu ter se ti darujem in z novo gorečnostjo — „Obljubim in obetam jaz P. Gelazij Rojko Bogu vsemogočnemu, preblaženi Devici Mariji, sv. oč. Frančišku in vsem svetnikom, da hočem ves čas svojega življenja izpolnjevati vodilo Manjših bratov, katero je poterdil gospod papež Honorij, in živeti v pokorščini, brez lastnine in v čistosti“.

Verujem in sem voljan vmreti za resnico te vere, da je le en Bog v treh osebah, Oče, Sin in sv. Duh. Verujem, da je Bog vstvaril nebo in zemljo. Verujem, da je vstvaril mene za to, da ga spoznam, ljubim in mu služim. Verujem, da je Jezus Kristus njegov edinorojeni Sin, naš Gospod, pravi Bog in pravi človek, da vlada od vekov sè svojim Očetom in da je postal v času človek, iz Marije Device. Verujem, da je prišel na ta svet, da bi nas obogatil sè svojim zasluženjem in nas večno zveličal v svoji slavi. Verujem, da je vstal tretji dan po svoji smerti,

šel v nebesa, sedi na desnici Očeta in da bom dajal odgovor od svojega celega življenja jaz kakor vsi ljudje pred sodnim stolom božjim.

Spoznam in priznam, da sem neskončno veliko dolžen svojemu Bogu, mnogo bolj kaker drugi ljudje, za vse dobrote, s katerimi me je obsipal: **Dal mi je spet življenje in zdravje, potem ko me je vmirajočega zaobljubila moja mati in darovala kot dveletno dete pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Prikazal se mi je tudi moj Zveličar junija 1. 1853 poleg Gorce Matere božje *) kot ljubezniv in priserčen deček. Nagovoril me je ter spodbujal, naj stopim v red **).** Pripeljal me je v ta sveti Serafinski red, me tukaj celo obsipal z neštevilnimi duhovnimi in telesnimi dobrotami ter me obvaroval vsega zlega. Molim ga ter se mu zahvaljujem in celega serca. Tisočkrat bi rad živel, da bi se mu zahvalil. Ker pa imam le eno edino življenje, katero sem obrnil skoraj le v to, da sem ga žalil, izrekam, da je dam z veseljem tje. Š tem hočem spoznati njegovo najvišjo oblast nad menoj, hočem poplačati svoj dolg do njegovega neskončnega veličanstva, hočem se podvreči njegovi volji, hoditi za njim ter mu dajati znamenja svoje hvaležnosti.

Ako bi me nepričakovano obšla bolezen, ki bi mi vzela zavednost, izrekam sedaj, da je moj namen in moja resna volja obnoviti sv. redovne obljube in prejeti sv. zakramente za vmirajoče, posebno pa zakrament sv. pokore, ako bi morda ne mogel prejeti sv. aljtarskega zakramenta kot popotnice; mašnika prosim za odvezo, željno jo želim; studim iz vsega serca vse grehe celega svojega življenja ter hočem vmreti kakeršnekoli smerti v dobro zasluženo pokoro.

*) Gorca Matere božje je romarska cerkev, podružnica tamkajšnje župne cerkve sv. Petra. Cerkev stoji na visokem hribu nad župno cerkvijo. V lavantinskem šematizmu se imenuje «hl. Maria am Frauenberge» in tako stoji tudi v nemškem izvirniku oporoke p. Gelazija. Ljudje pri nas pravijo sploh: «Gremo na Gorco» (na božjo pot). Nižje pri Ljutomeru pravijo: «Gremo na Goro», ali: «Gremo k Sv. Petru na Goro».

**) P. Gelazij ni sicer nigdar pravil o tej prikazni. Pač pa je imel izredno gorečnost in nenavadno zaupanje pri prejemanju sv. obhajila. Skoraj tri léta ni mogel iz celice, tudi brati ni mogel duhovnih knjig. Iskreno pa je želel, da smo ga vsak dan obhajali. Če je ob romarskih shodih dotični pater pozabil ga iti obhajati, je čakal se zajuterkom in obedom ter ni hotel nič jesti, dokler ni bil obhajan.

O moj Bog, moj Gospod, večnega češčenja vredno veličanstvo, pred teboj padem na svoje obličje ter spoznam v vsej ponižnosti, da sem te razžalil, da sem zaslužil smert in večno pogubljenje in da je pekel le mala kazen za mene. Najponižnejše se podveržem vsemu, kar boš razsodil čez mene tukaj in v večnosti. Popolnoma vdano sprejem razsodbo, katero boš izrekel ali za mene, ali zoper mene. Spoznam, da zaslužim prekletstvo in da nisi ti ampak jaz sam sem tega kriv: moja nezvestoba v tvojih sv. zapovedih, moja nezvestoba v sv. obljubah, moje nasprotovanje zoper tvojo milost, moja lastna hudobija. Pred celim svetom spoznam ter se obsodim in obtožim svoje krivice, ako bikedaj godernjal zoper tvojo sv. sodbo, ali je ne spoznal kot popolnoma pravične in najboljše. Akoravno sem tako nevredden tvojega vsmiljenja, upam vender, o dobri Bog, da boš dobrotljiv in vsmiljen do mene, da me boš rešil glede na solze in kri mojega Zveličarja, tvojega Sina. Verujem namreč, o moj Bog, s popolnoma terdno vero, da je vmerl za zveličanje vseh ljudi in posebej za moje zveličanje, ter sem voljen poterediti ta člen katoliške vere sè svojo kervijo.

O Zveličar moje duše, ki si prišel iz nebes na zemljo da bi iskal vboge grešnike, tukaj leži pred tvojimi nogami največji izmed vseh. Zadovoljen sem, ako postaviš le tvoj križ med menoj in teboj. Glej na rane, ki so ti bile prizadete zavoljo mene, sezi v svoje serce in lahko boš poplašal moj dolg. O najslajši Jezus, spomni se, da si hodil toliko potov, da bi me našel, da si preterpel smert, da bi pridobil meni življenje, da si postal najrevnejši izmed ljudi, da bi osrečil in zveličal mene. O ne daj, da bi se pogubila duša, ki te je toliko stala.

Britko obžalujem, da sem te razžalil, in v znamenje svojega obžalovanja in kesa sprejem smert sè vsem njenim strahom in sè vsemi njenimi bolečinami. Moja volja je, da bodi raztergano v bolezní to revno telo, ki je grešilo toliko v grešnem veselju, v življenju z najhujšimi bolečinami in da bodi po moji smerti červém v jed do poslednjega praška. Svojo dušo položim v tvoje roke in sem rad zadovoljen,

da se pokori v vica h za mnoge moje grehe tako dolgo, dokler ne zadostim tvoji neskončni pravičnosti.

O Jezus, moj Zveličar in moj Bog! Moje življenje in moje upanje! V tem trenutku, ko sem pri popolnoma zdravi pameti in v popolni prostosti, zaterjujem, da ne privolim v nič, karkoli bi se mi izmuznilo zoper tvojo sveto voljo v mislih, besedah, dejanjih, naj že bo iz naravne slabosti, ali zaradi bolečin, ali zaradi velikih skušnjav, ali po hudem duhu. Odpovem se vsem navdihom hudiča, svojega sovražnika ter izrekam, da hočem vmreti popolnoma pokoren tvoji sveti volji.

O preblazena Devica, visokočastita Mati božja! Denes te spet izvolim za svojo mater, za svojo gospo in za svojo priprošnjico. Izročim zveličanje svoje duše v tvoje roke. Izrekam, da hočem vmreti kot tvoj častivec, kot tvoj sin. Za tvojim Sinom stavim vse svoje zaupanje na te. O mati mojega Zveličarja! Pokaži, da si moja mati! Prosi za me pri njem, ki se je ponižal biti tvoj sin. Sv. Marija, Mati božja, prosi za me, zdaj in ob uri moje smerti!

Sv. Jožef, najvrednejši ženin Marije Device in rednik Jezusa Kristusa, mojega Zveličarja! Sprosi mi smert, ki bo enaka tvoji smerti. Stoj mi vmirajočemu na strani! Sprosi mi milost, da bom smel vmreti tudi jaz kaker ti, v naročju Jezusa in Marije!

O sv. angelji božji! Tolikokrat sem vas prosil, da bi bili pričujoči pri moji sv. maši in vredno molili presveto Trojico mesto mene in mi sprosili najpotrebnejše milosti! Toliko skerbi ste imeli z menoj v mojem življenju! Ne zapustite me v moji smertni uri! Prosim sv. Mihaela, naj mi pomaga v zadnjem boju. Prosim svoje sv. angelje varihe, naj me tolažijo v moji bolezni in mi oskerbijo duhovnika za smertno uro, da bom mogel obnoviti svoje redovne obljube ter sprejeti sv. zakramente za vmirajoče. Prosim svoje sv. patrone in vse, katerim sem pomagal v neskončno vesela, večna nebesa ali iz tega življenja, ali iz vic, da mi pripomorejo sè svojimi molitvami k srečni smerti. Amen!

Sv. Trojica v Slov. goricah 2. januarja 1890.

P. Gelazij Rojko

O. S. Fr. — e —

Spomini na moje romanje v Sv. Deželo.

(P. E. P.)

3. V Kairi.

Kaira — arabsko „Masr-el Kahira“ t. j. ponosna Kaira — je najvažnije in največe mesto v Afriki in glavno mesto Egipta. Od nekedaj že se učenjaki radi pečajo z Egiptom, ker se tukaj nahaja prvi zgodovinski sled in zibel omike. Kedaj so začeli vladati kralji v Egiptu je nejasno, skorej gotovo pa že okoli leta 3000 pr. Kr. Egiptovski kralji so se imenovali faraoni. Ta že iz sv. zgođeb nam znana beseda prihaja iz egipčanske besede „per-aa“ in pomeni kralj, ali prav za prav toliko kaker „velika hiša“. Temu imenu so pridejali egipčani mnogo laskavih imen, katera bi se bolj spodobila Bogu, kaker pa človeku, n. pr. gospod obeh svetov, darovavec življenja, večno živeči i. t. d. V starem Egiptu je navadno vladal sin za očetom. Ako pa je en rod izmerl, ali bil od družega pregnan, je prišla na versto druga kraljeva hiša. Tako pozna egiptovska zgodovina vsaj 26 različnih kraljevih hiš ali dinastij. Leta 525. pr. Kr. so bili postali Egipčani podložni Perzijanom, vsled nesrečne bitke Peluziju, l. 322 pr. Kr. pa Aleksandru Velikemu in za njim Ptolomejcem. Leta 30 pr. Kr. je prišel Egipt v oblast Rimljanov, l. 640 po K. pa v oblast mohamedancev.

Prava dobrota za Egipt je reka Nilj, ki preplavi vse na okoli, in to daje deželi čudovito rodovitnost. Prav zato so stari Egipčani skazovali Nilju božjo čast. Ta silno dolga reka je razcepljena v Egiptu v več kanalov, kateri daleč na okrog širijo in pospešujejo rodovitnost.

V dolgi svoji zgodovini je imel Egipt več glavnih mest, namreč Memfis, Tebe, Babilonijo, Aleksandrijo in slednjič Kairo, v katero smo prišli 27. januarija popoldne, torej v naj hujši zimi. Toda zime v Kairi ni. Bilo je tako prijetno gorko, kaker pri nas meseca junija, da, neketere dneve je bila popoldne prav občutljiva vročina. Strašno je bilo vpitje Arabcev, ki so se nam ponujali; eden se je ponujal za postreščka, drugi nam je vsiljeval voz, zopet drugi kaj dru-

zega. Ker se nam je pridružil v Aleksandriji p. Benigen, nas je bilo pet sobratov. V Kairi nas je pa pozneje zapustil pater dunajske provincije. Ko dobro izstopimo s kolodvora na cesto, sta se dva vsedla v voz, ter vzela seboj naše reči, trije pa smo jo vdarili peš v precej oddaljeni samostan. Hoditi mi je bilo že skoraj potreba po ne ravno prijetni vožnji iz Aleksandrije v Kairo; drugič pa je bilo tudi prijetno pomešati se mej gnječo, ter opazovati do sedaj mi popolnoma neznano orijentaljsko življenje.

V Kairi je na cestah vedno silna gnječa, tako, da se tudi največi sejmi pri nas nikaker ne dajo primerjati sè vsakedanjim življenjem in vervenjem v Kairi. Težko je hoditi po mestu, ker se ti vsak trenutek kaj novega ponuja, od druge strani pa je zopet treba paziti in imeti oči in ušesa obernjena naprej in nazaj, da te ne pohodijo, ali povozijo, da ne terčiš v kacega osla ali konja ali kamelo, zakaj vsega tega kar mergoli v Kairi. Paziti moraš pa tudi, da ne zadeneš v kacega prodajavca, ki nosi visoko nakopičeno raznoverstno blago. Ako vanj zadeneš, mu njegovo „kramo“ lahko preverneš in potem gorje tebi!

Ako keterega le dregneš, — kar se pri veliki gnječi prav lahko zgodi, — se ti vtegne odrezati „iben el-kelb“ t. j. „pasji sin“ ali pa ti poreče še kaj hujšega. Pred teboj, za teboj in poleg tebe kriče «riglak» t. j. «pazi na svojo nogo» ali pa kaj podobnega. Kar se pa ptujcu najbolj čudno zdi, je silno število oslov, katere ti skoraj povsod ponujajo; slišal ali bral sem, da jih je v Kairi gotovo dvajset tisoč. Kaj ne da, prijazni bravec, čudno, da, smešno bi se ti zdelo zajahati kako dolgouho osle! Res, bi bilo to pri nas nekako čudno; nekaj prav navadnega je pa to v Kairi. Tukaj vidiš na osleh sedeče imenitne in gosposke ljudi. Seveda ravno prijetno ni to jahanje v sredi velikanske gnječe, v kateri se vse peha in riže in suje, toda nihče se ti ne bo smejal, ako te tudi sredi Kaire raz sebe strese hudomušni osel. Sicer pa, ako padeš, res ni kaj posebnega, ker so ceste in ulice tudi v Kairi, — kaker povsod na Jutrovem — prav slabo tlakovane. Kaj lahko spodersne živalici, jezdec pa pobira svoje kosti po kamenju in — kar je še hujše — po blatu.

Raznoverstni prodajavci ti vsiljujejo z glasnim krikom različnih sladkarij, katerih je vse polno po mohamedanskih mestih. Sicer rad pripoznam, da so te sladkosti videti okusne, pokusil jih pa vender le nisem. „Moije“ vpije zopet drugi, ki nosi črn meh na ramah, v roki pa verč. Čudno sem pogledal, ko sem zapazil, da ta človek ponuja in prodaja vodo, katero ima spravljeno v ne ravno snažnem mehu. — Zopet drugi rožlja in žvenketa z mesingastimi skledicami, kakeršne rabijo pri nas brivci. Čudno pogledam moža, ker si nisem mogel misliti, kako bi bilo mogoče briti se v tej gnječi; pa zvedel sem, da ti možje niso brivci, marveč prodajajo limonado. „Boija“ vpijejo pri vsacem voglu dečki, ki se ti vsiljujejo, da bi jim pustil osnažiti svoje črevlje. Tudi menjavec hoče obrniti nase tvojo pozornost s tem, da žvenketa pri menjalni mizici, katero ima na cesti, sè srebernimi in bakrenimi denarji. Zopet drugje boš zapazil, kako se skozi gnječo sili dolga versta kamel, ali pa kaka v šumečo svilo oblečena turška gospa z gosto zakritim obrazom. — Vozniki derve in hite, kar le morejo. Ke bi po naših mestih tako podili, bi jih prav gotovo zaperli; v Egiptu se nihče ne zmeni za to. Ako pa pade kaj od konja ali osla, se verže na to reč tropa deklic in vse poberejo. Doma tisto reč posuše in rabijo za kurjavo, ker so derva v Egiptu silno draga. To, rekel bi, babilonsko zmešnjavo množi še raznoverstnost ljudi. Tukaj koraka ponosno temnopoltni Arabec, tam Čerkes z mogočno kučmo, zopet drugje gleda zvedavo na okoli z erdeče knjigo v roki radovedni Anglež, tam vidiš na pol nagega, ali — kar je še bolj čudno — popolnoma gosposko oblečenega zamorca, ki verti v zraku fino paličico, prav kaker na sprehajališčih pariških. Nehote se prime človek včasih za glavo, češ, ali mu stoji še na svojem mestu ali ne. — Slednjič smo se vender rešili v bolj samotno in tiho stransko ulico, dospeli smo do našega samostana.

Prav pri samostanskih vratih smo dobili p. gvardijana, ljubeznivega starčka, po rodu Francoza, ki nas je z njegovemu narodu lastno postrežljivostjo po očetovsko pozdravil in sprejel. Predstavil nas je potem p. gvardijan ravno slučajno v samostanu bivajočemu nadškofu aleksandrijskemu, frančiškanu p. Gaudenciju, bivšemu kustosu Sv. Dežele. Ta ljubeznivi mož druží v sebi častitljivost visocega dostojanstva

s ponižnostjo in krotkostjo dobrega sinu ponižnega Frančiška Asiškega. — Samostan je velik, pa silno star, vbožen in skoraj dolgočasen. Cerkev je sicer priprosta, toda prostorna in lepa. Poleg velikega samostana so imeli frančiškani še majhinega tudi s cerkvico; oboje pa so v najnovejšem času odstopili katoliškim koptom.

Ko smo se v samostanu nekoliko okrepčali, smo jo vdarili peš po različnih ulicah v evropski del Kaire, Ismailijo, ki je do celega podoben našim velikim mestom. Tukaj so lepe, široke in gladke ceste s košatimi in senčnatimi drevoredi, krasne velikanske palače in gostilne; tukaj derdra mimo tebe voz za vozom z lepimi konji. Pred vozom bogatašev in imenitnih gospodov teče navadno bosonog 16–20 leten mladenič, kateremu pravijo „sajs“ t. j. predletavec. Ta je oblečen v široke bele hlače, v telovnik žive barve sè zlatom, ali vsaj srebrom obšit in suknjo sè širokimi rokavi. V roki derži dolgo palico in urno teče pred vozom, da vzbuja pozornost na mogočnega gospoda, ki se pelje v vozu. Na vozovih imenitne gospode, ali pa pred palačami zastopnikov tujih držav sede ali stoje navadno tudi tako imenovani kavasi. To so ljudje, ki imajo skrbeti za javno varnost dotičnika, katerega spremljajo. Kavasi so veliki, lepi ljudje. V Jeruzalemu sem zapazil mej njimi več daljmatincev, ki so tudi na Jutrovem dobro poznani zavoljo svojega poštenja in zvestobe. Ako gre gospodar po mestu, gre pred njim kavas, katerega se ljudstvo boji in se mu takoj odmakne. Ako se pa vsled raztresenosti kedo ne ogne, se ga kavas več ali manj rahlo dotakne z bičem, katerega vedno nosi seboj. Tudi kavasi so lepo, navadno černo ali pa temnovišnjevo oblečeni, nekako podobno, kaker sajsi, le da so vedno obuti. Kavasi in sajsi dajejo vunanjemu nastopu nekaj blišč in sijaj; na to dvojce pa jutrovci še mnogo več derže, kaker mi.

V sredi prekrasnega verta v Izmailiji stoji cerkvica sv. Jožefa in frančiškanski hospic. Le škoda, da je mična cerkvica premajhina, ker so v tem delu mesta skoraj sami kristjani. Misli se že na zidanje večje krasnemu delu mesta primerne cerkve. Ako res pride do tega, bo moral hospic žrtvovati prekrasni z raznoverstnimi cvetlicami in paljmami obsajeni vert. — V Izmailiji, kaker tudi v Kairi v samo-

stanski cerkvi, sem videl prelepe jaslice. Narejene so nekako tako kaker pri nas božji grobi. V Izmailiji so zakrivale ves veliki aljtar, vender pa tako, da se lahko v jaslicah mašuje. Na evangelijski strani na tleh stoje kipi božjega deteta, Marije, sv. Jožefa in drugih, seveda velikosti jaslic primerno veliki; na okoli pa so pastirci, črede in vse polno najlepših cvetic. Takih jaslic prej še nisem nikjer videl. Lepo bi bilo, ke bi se tudi pri nas, vsaj v večih samostanskih cerkvah vpeljale. Izmailijske stanejo, ako sem si prav zapomnil 800 kron. Kako bi se take krasne jaslice podale zlasti cerkvam sinov sv. Frančiška, kateri jih je prvi postavil! Kako pomenljive so jaslice prav pri velikem altarju, — kaker v Izmailiji, — pri altarju, v katerem je bistveno in resnično pričujoče božje Dete pod podobo kruha v zakramentu sv. Rešnjega Telesa! Ko smo ogledali cerkev, nas je prijazno sprejel samostanski predstojnik amerikanec p. Gotfrid. To vam je izverstna duša ta p. Gotfrid, ki popólnoma pravilno piše in govori osem ali celo devet jezikov. Tudi krasne jaslice je on napravil. V Ameriki, kjer je bil poprej kot komisar Sv. Dežele, pa je sezidal velikansko, krasno cerkev podobno cerkvi božjega groba v Jeruzalemu. Pravil nam je, da ke bi imel časa, ali pa ke bi vsaj vedel, da ostane še dolgo v Kairi, da bi se poprijel še slovenskega jezika. Prava ljubezen do bližnjega je vsakemu pravična in skuša vsacemu vstreči!

V Kairi imajo Slovenci in Hervatje svojega duhovnika, p. Luko Terziča, frančiškana hervaške provincije. Koliko dobrega nam je storil ta ljubeznivi sobrat, je težko popisati. Celih šest dni nas je od jutra do večera vodil po mestu in po okolici. Njegovi zvedenosti se imamo zahvaliti, da smo v dobrih petih dnevih videli več, kaker kedo drugi, ki ostane v Kairi dva tjedna, in videli smo vse to s primeroma prav majhinimi stroški. Tujca v Kairi in sploh na Jutrovem prav navadno goljufajo, ker so silne težave z jezikom in z denarjem. Iz obojne zadrege nam je izverstno pomagal dobri p. Luka. Preserčna mu hvala!

Nazaj grede iz Izmailije nas je peljal p. Luka obiskat pošteno slovensko tretjerednico ljubljancanko Elizabeto Mrak, ki je prava dobrotnica za slovenska dekleta v Kairi. Ta slovenka je že več let v Kairi in dobro pozna Kairo

in nje nevarnosti; zato ima vedno pripravljenih več stanovanj za dekleta, ki pridejo službe iskat. Pri njej so zavarovane. Tukaj sem obiskal tudi bralno društvo, v katerem sem videl le pošteno vsacega priporočila vredno berilo.

Dne 28. januarija zjutraj smo ogledali krasni novi muzej, ki ima že svojo zgodovino. Naj poprej je stal ta muzej začasno proti zapadu, nekoliko od Kaire, v Bulaku ob Nilju. Ker je pa bil prostor v Bulaku premajhen, so prenesli vse starine l. 1890 v nekedanjo palačo Izmail-Paše, ki je sicer lepa, toda večinoma le iz dragocenega lesa in zato za take dragocenosti premalo varna. Verhu tega pa je postala tudi ta palača sčasoma premajhina. Zato je zadnja leta podkralj Abas Hilman dal sezidati nov, prekrasen, velikanski muzej; toda tudi ta vtegne sčasoma biti premajhin, ker vedno še iščejo starin in jih tudi vedno še mnogo najdejo.

Vsedli smo se v električno železnico, ketera vodi po celi Kairi in po okolici. Pripeljemo se v obližje velikanskega muzeja, v keterega sem z nekako spoštljivostjo vstopil, saj me je obdajala resnost starodavne preteklosti. Okoli sebe sem zagledal celo množico starodavnih skrivnostnih napisov, ki govore o egipčanskih malikih in mogočnih faraonih, kterih dobro ohranjena trupla leže kot mumije pred nami. Zlasti veliko je lesenih mertvaških kerst, ki so umetno izdelane in poslikane s podobami, ki niso nič drugega, kaker čerke. Popisane so te kerste od zunaj in od znotraj in sicer s tako terpežno barvo, da bi človek mislil, da je ta pisava še čisto nova. Neketere kerste so prazne, v drugih pa še leže merliči, neketere so lesene, druge so kamenite. Pa ne le mertvi ljudje leže tukaj dobro ohranjeni, mariveč tudi mertve živali, n. pr. mačke, krokodilji. — Poleg merliča leži cel kup igrač, ketere so mu dali seboj v grob. Stari egipčani so v prepričanju, da se smertjo ni vse končano, silno skerbili za svoje mertve. Verovali so, da človeška duša po smerti telesa še živi; zato so dali merliču seboj vsega, kar bi vtegnil rabiti na daljni poti v večnost. Ker so mislili, da vtegne potrebovati duša še enkrat telesa, so skušali mertvo truplo z dragocenim maziljenjem ohraniti trohnobe. Res so znali trupla tako maziliti, da so ostala 3000—4000 let obvarovana trohljivosti. Kolika skerbljivost, ki osramoti maris-

keterega kristjana, ki ne skerbi za svoje telo, katero je tempelj sv. Duha in ima enkrat vstati od mertvih, ne skerbi za svojo neumerjočo dušo, katero stavi z grešnim življenjem v nevarnost večnega pogubljenja!

Skerb za mertve je bila pri Egipčanih tolika, da so dali merliču seboj v grob tudi podobe njegovih dragih, ketere so umetno vdelali ali vsaj naslikali na kersto. V muzeju zdaj počivajo ena poleg druge mumije velikih faraonov iz časa 1700–900 pred Kr. n. pr. Ahmes I. Tutmes I. Seti I. Ramses II. in III. in kraljica Rameka z majhinim otrokom v roki, otrokom, keterega rojstvo ji je beržkone vzelo življenje. Kako čudno gledajo ti merliči davne preteklosti, te mumije starih faraonov na ljudi dvajsetega stoletja, ki pasejo na njih svojo radovednost, ki brez strahu gledajo na nje, pred katerimi se je, ko so še živeli, v silnem strahu trepetaje pripogibalo vsako koleno! — Štel nisem tih mumij, je jih silno veliko in vse nam pričajo, da na svetu vse mine. Da, minljivost vsega posvetnega, kako se kažeš prav tukaj, kjer je storila človeška umetnost vse, da bi ti kljubovala, kako kažeš tudi tukaj nezmagljivo svojo moč!

(Dalje prih.)

Drobtinice.

V skušnjavi.

Enkrat je sv. Frančišek sedel skupaj z enim svojih tovarišev, kateri ga je tako-le nagovoril: „O moj dobri oče, molite za me; ako vi to storite, bom oproščen skušnjav; saj vam je znano, kako sem ž njimi obložen čez svoje moči“.

Na to odgovori sv. Frančišek: „Ravno te skušnjave so vzrok, da vas imam za pravega služabnika božjega. Zagotovim vas, da bolj ko ste skušan, bolj vas ljubim“.

„Premagana skušnjava, pravi on nadalje, je perstan, s katerim se Bog tako rekoč poroči z dušami. Kedor ni skušan in ne terpi, se ne more imeti za pravega služabnika božjega.“

Dosti jih vidim, kateri se hvalijo s svojim duhovnim napredovanjem, ker so preživeli dolgo časa, ne da bi bili imeli

skušnjave; ali naj vedo, da je Bog na tako sladek način ž njimi postopal zaradi njih slabosti.

Previdnost božja ne izpostavlja velikim vojskam razun tiste, katerih čednosti je dobro poskusila.“ II. Celan. p. 212.

P. H. R.

Bodi hvaležen, ker si se rodil v sv. katoliški veri.

Pomisli najpred, kolika sreča je za te, ker si otrok svete katoliške cerkve! Ako Kristus pravi da: „G d o r v e r u j e i n j e k e r š č e n, b o z v e l i č a n“ Mat. 16, 16, velja to naravno le o pravi veri, katero je Kristus oznanjeval in svojim aposteljnem, najpred sv. Petru, vkažal učiti. Ako se tudi drugoverci, kerščeni, zveličajo, se more to le takrat zgoditi, ako so, ne da bi znali, v zmoti ter žive v dobri veri, to je, prepričani, da so v pravi cerkvi Kristusovi. In vender, koliko milosti niso oni deležni, ketere nam naša sv. cerkev v obilnosti podaja, kaker so: odpuščenje grehov v zakramentu sv. pokore, sv. rešno telo v sv. obhajilu, pokrepilo proti viharjem ob odhodu v večnost sè sv. oljem, naposled ves blagoslov, kateri nam prihaja iz občestva svetnikov! Oh, koliko milosti zadobiš ko otrok sv. cerkve! „D a b i l e s p o z n a l d a r b o ž j i!“ Ivan 4, 10.

Zahvali se večkrat Bogu za to milost. Varuj sebi in podložnim ta biser. Prizadevaj si na vso moč, da se katoliška sv. vera zmirom bolj spozna in razširja. Naj bolj pa skerbi živeti kaker ti ona zapoveduje, zato da boš v tej sv. cerkvi, ketere temeljni kamen je Jezus Kristus, dober kamen tudi ti. Zato opominja sv. Peter, da se varujmo vsake hudobije, ter da bodimo v vsem Bogu dopadljivi. 1. Pet. 2, 5.

P. H. R.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje 3. reda skupščine goriške: Jakob (Anton) Chiaruttini iz Št. Vida, Uršula (Marija) Prebel iz Otaleža, Ana (Agata) Žnidaršič iz M. Celja, Katarina (Elizabeta) Mavrič iz Kožbane, Neža (Marija) Vuga iz Kromberga.

Nadalje se priporočajo v pobožno molitev: M. N. K. za živo vero, terno upanje, gorečo ljubezen, gorečnost ponižnost in

pobožnost; neka K. A. K., da bi bila sprejeta v samostan in za pomoč v vseh potrebah, za mir in edinost, zdravje, ponižnost in poterpežljivost, da bi mogla skušnjave premagovati itd.; M. K. za srečno zadnjo uro; priporoča tudi vse tretjerednice tiste župnije za stanovitnost v dobrem; A. K. za zdravje in srečno zadnjo uro; priporoča tudi nekega vmerlega; neka oseba priporoča svojega bolnega očeta; F. K., da bi vojaške vaje srečno zgotovil; iz Lokve na Krasu neki družinski oče, ki je vdan pijančevanju in preklinjevanju, da bi se ga vsmillilo najsvetejše serce Jezusovo ter ga pripeljalo do pravega spoznanja, da bi opravil dobro spoved, pri kateri tudi že več let ni bil, in bi tako ponehal greh in gerdo pohujšanje za lastne otroke in celo sosesko in bližnjo okolico, ter bi bilo polajšano življenje vbogi soprogi nesrečnega in vsi družini; Aloizija M., tretjerednica v Ljubljani, da bi ji bilo odpuščeno, ker je odlašala sè zahvalo za vslišano molitev; neki duhovnik v dušnih in telesnih stiskah za pomoč v spolnjevanju dolžnosti; priporoča tudi zanikerno moško mladino, ki se mej službo božjo okoli cerkve ali pa po kerčmah potika, in zanemargene šolske otroke, katerih stariše bolj skerbi, da je živina sita ko duša pokrepčana.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: Roz. K. v Brezicah, da je bila rešena iz smertne nevarnosti in da je zgubljeno dragoceno reč zopet našla; tretjerednica M. V. za pomoč v posebni hudi in veliki sili; neka tretjerednica v Dobropoljah za ozdravljenje hudo obolelega brata; Fr. K. za pomoč v telesnih in posebno v dušnih potrebah in stiskah v zadnjih sedmih letih, zlasti v vojaški službi; K. Dr. za srečen izid šolskega leta svojega sina; K. Videmšek v Ljubljani za ozdravljenje v dveh raznih boleznih in pomoč v mnogih drugih potrebah, zadobljeno po sv. Antonu Padovanskem; Alojzija M., tretjerednica v Ljubljani za pomoč, ki jo je pred več leti trikrat zadobila v velikih telesnih stiskah; A. S. v Gradcu za milosti, ki jih je prejela po priprošnji Serca Jezusovega in Marijinega, sv. Jožefa in sv. Antona; J. Jug za zadobljeno zdravje.

Odgovori našim dopisnikom in prijatelom.

V. Z. — Vaše želje, verjemite mi, so tudi moje želje. Svetovalo se mi je tisto že blizu vse tudi od drugih strani. Ako se po teh svetih ne morem ravnati, ne pripisujte moji termi, temuč okoliščinam, katerih Vam očitno ne morem in zasebno ne vtegnem razkladati.

F. K. — Ravno povedano velja tudi Vam. Za odgovor na Vaša lanska vprašanja je do zdaj primanjkovalo časa in prostora, ker so ga jemale poslane ali nujniše reči; zaverženo pa Vaše pismo ni.

Razne naše prijatele in naročnike, ki za ta ali celo še za prejšnji tečaj niso poslali naročnine, prosimo, da bi to storili berž ko mogoče, ker nam tiskarna ne more zastonj tiskati in pošta tudi noče zastonj razpošiljati „Cvetja“.

(Volk), hjælp (helfen). Različen pa je vshodno in severno norveški in švedski kakuminaljni (cerebraljni) ali debeli l, ki je jako vulgaren, pa ga vender tudi izobraženi ljudje (ali „niemals gebildete Damen“) v neprisiljenem govoru rabijo; prim. Storm. l. c. 41 id. Poestion, Lehrb. der norweg. Sprache, str. 47; Lehrb. der schwedischen Sprache, § 37. — Celo v nemščini se sliši semtertja velarni ali na pol velarni l. Das deutsche l wird oft mit Annäherung an das slawische l ausgesprochen, so habe ich z. B. den Namen *Schulze* sprechen hören“. Storm. l. c. 141. Tudi v nekaterih nemških narečjih prehaja l u u, tako v bernskem in predarélskem: waud, spaut, hous, miuch, Wiuhem Teu iz: Wald itd., v kočevskem: „Der Gottscheer spricht das normale deutsche l, doch nach den Vocalen a, o und e wandelt er es in das dunkle, sogenannte polnische l um, also gəwoł (gefallen), himəł (Himmel).... Neben bołt (Wald), kołt (kalt), ołt (alt) spricht der Gottscheer ganz gleichwertig baut, kaut, aut. Ferner kaudr (Keller), gaut (Geld). In Ebenthal auch im Auslaute zau (zahl‘), gəwau (gefallen)....“ Hauffen, die deutsche Sprachinsel Gottschee, Graz 1895. str. 29 id. Drugi primeri iz iste knjige: aup (Alp), ołr (aller), Pāle (Paul), polshuntok (Palmsonntag), pobolizə (povaľnica). Mogoče bi bilo misliti na vpliv slovenščine, ali „Auch die Deutschen im ungarischen Bergland setzen u für l“ pravi Hauffen.

Velarni l je navaden nadalje tudi v litvanščini. „Der Unterschied zwischen l (hart) und l (weich) ist in den südlich-östlichen dem slav. Sprachgebiet benachbarten Gegenden schärfer als anderwärts; in einigen Theilen jenes Terrains, z. B. in Godlewa (Gouv. Suwalki) klingt anteconsonantisches „a l fast wie der Diphthong au, z. B. in małka (Brennholz)“. Brugmann, Grundriss der vergleich. Gramm. 1. Band. Strasburg, 1886, str. 225. Pisanja malo vajeni južnovshodni Litvini pišejo zato n. pr. saudus nam. saldus. Istega Griech. Gramm. str. 82.

Po vsem tem ni čuda, ako vidimo, da je bil velarni l nekdaj tudi vsem Slovenom navaden glas in so ga ti, razen neznatne manjšine, še do današnjega dne, ali ko takega, ali v teman samoglasnik spremenjenega ohranili. Preglejmo to reč nadrobniše ter začnimo z najzapadnišimi, z izmerlimi polabskimi Sloveni. Da so ti nekdaj imeli l, nam pričajo besede, ki jih piše Schleicher v svoji „Laut- und Formenlehre der polabischen Sprache, St. Petersburg, 1871, z u namestu l: mǎu n’a (Blitz), pǎun, pǎuna (voll), tust, tǎusty (dick), vǎuk (Wolf), vǎunó (Wolle). Polabski Sloveni so torej dvoglasnik ol izgovarjali prav kaker naši Vipavci ali blizu kaker mi drugi kranjski „kmetje“. — Ali to je že davno minilo; zdaj govore polabski Slovenci le „čisti l“.

Lužiški Serbi so zaostali za njimi za par stoletji. Imajo namreč vse do zdaj l ali ohranjen ali z u ali w nadomeščen. Ti „Swowenje“ se derže svojega „w ow tǎrja“ prav kaker pri nas na Goriškem, in svoje „wužē“, kaker na Gorenjskem ali Koroškem slavni „hribovci“. „Čistega l-a“ se branijo z res veliko terdovratnostjo; naposled se ga seveda ne bodo mogli vbrantiti, saj jih je vseh vkup le za dobro pergišče!

Kaj hočemo reči nadalje o Poljakih? Ti so pač najhuji. Oni so prvi križali „čisti l“ pred mnogo sto leti že in ga križajo še

dandanašnji z mirno vestjo. Pa dasiravno se tonkanj ponašajo s tem svojim križanim l-om, ali menite, da ga izrekujejo, kaker gre? Le pomislite, celo „in Warschau wird der Laut häufig so gesprochen, dass er zwar den vollkommen charakteristischen Timbre, von einem L aber gar nichts mehr an sich hat, sondern eher wie ein schwaches w klingt“ (Rumpelt, System der Sprachlaute, 54), po kranjsko rečeno, večina poljske gospode ni nič boljša od naših gorenjskih kmetov, ki pravijo, da ni piwa kobiwa, ampak le mawo požwampawa pa šwa. — Quo vadis, Polonia? Pojdi se učit „l-ove čistosti“ v slovensko šolo!

Ali kaj ke niti veliki stric Rus ne čisla „l-ove čistosti“, kaker se je naposled zvedelo celo v Ljubljano! V ruskem kružku se je učilo, kaker sem slišal praviti, da naj bi naša gospoda izgovarjala rusko дѣлѣ, долѣ, валѣ, волѣ, волна čisto kaker te besede izgovarjajo naši vbogi kmetje: d á w, d o w, v a w, v o u k, v o u n a, ker je to Rusu razumljivo in domače, „l-ova čistost“ pa bi mu storila te besede tuje in nerazumljive. V resnici je ruski лъ tako podoben našemu bilabialjnemu w ali soglasnemu u, kaker, recimo, černa kavica černi kavici s kapljico mleka vmes. In verhu vsega tega do 30 milijonov Rusov prav na tistih mestih kaker mi kmetiški Slovenci naravnost kratki u ali bilabialjni w govori namestu l, Mali Rusi in Beli Rusi vsi (Mali Rusi po svojem novem, fonetičnem pravopisu tudi pišejo: дѣв, бѣвѣ, бѣвна; o! da bi jih strela perunska te kmete, kaj ne!), pa, kar je pri nas malo komu znano, tudi Veliki Rusi celo visoko gori v severnih gubernijah Olonéckij in Vologódski govore kaker mi: „dowgo, mowčaw, hodiw, byw, braw, prišow itd. Primeri Izvestja ruske akademije I. in II. na raznih mestih. Do 30 milijonov Rusov torej dela prav tisti razloček mej l-om pred samoglasniki in l-om pred soglasniki in na koncu, kaker mi preprosti slovenski kmetje na Goriškem, Notranjskem, Dolenjskem in Štajerskem. Pa tudi ostali Rusi govore, koliker morem soditi po tem malem, kar sem imel priliko slišati, pred soglasniki in na koncu temnejši, pred samoglasniki jasniši l. Zlasti ženske izgovarjajo, kaker se poroča iz raznih krajev veliko- in maloruskih, v poslednjem primeru l „značiteljno mjangée, vrede nemeckago l“. Prof. Bogorodickij pravi nekje (Dialektologičeskija zametki. III. Govor sela „Suški“), da dela to izrekovanje vtisek nekake otročjosti, in sodi, da je to slučaj „nedorazvitja“ terde izreke л, vender zraven morda tudi vpliv posnemanja in zlasti nekako „modničanje“ (spakovanje po modi). Jaz pa bi dejal, da bi vtegnil biti to natoren razvitek, pomikanje proti cilju, ki je pri nas že dosežen, olajšanju izreke po prehodu temnejšega končnega in predsoglasniškega l v w, jasnišega predsoglasniškega l v srednji ali „čisti l“.

(Dalje prih.)

Knjižna novost.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središču. XI. zvezek. V Ljubljani 1903. V zalogi izdateljevi. Cena 30 h.

V oceno mi poslani zvezek smem v namen, ki ga ima zbirka, priporočati tako glede na vsebino kaker glede na jezik. V prvem oziru so zlasti hvale vredni spiski: »V čolnu«, »Naša Anica«, »Koliko je vredno ptičje gnezdo«. Tudi glede jezika ali pravopisa nimam izdatelju kaj posebnega očitati, saj je navadni, moderni. Da je ta sam na sebi semtertja napačen, to je res; tako je n. pr. edino prav sesavec (ne: sesa/ec), prim. češko ssavec. Jako moderna je tudi pisava „izpreletel, izprehod, izprevod“, ali v resnici se govori le „spreletel, sprehod, sprevod“ in jaz bi dejal da je tako lepše in tudi prav; iz- naj bi se pisalo le, kjer je pojem ex živ in očiten: „izprašati“ zu Ende fragen, „spräshati“ mit dem Fragen beschäftigt sein.